

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Т. Є. Цибульська

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Питання організації самостійної роботи студента є однією з найбільш активно обговорюваних проблем в середовищі дослідників, що займаються педагогічною формування творчої особистості [2].

Основна частина. В освітньому процесі медичного вузу виділяється самостійна робота студентів в навчальний і позаурочний час. Перевагами та особливостями організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі при вивченні медичних дисциплін є дискусії, рольові ігри «лікар-пацієнт», клінічні розбори, курація пацієнта з написанням історії хвороби, метод портфоліо. Для формування пізнавальної самостійності студента доцільним є використання інтернет-ресурсів та підготовка мультимедійної презентації [1]. Можливим є побудова індивідуального графіка для конкретного виду самостійної роботи, часу, місця, наявних ресурсів, поставлених завдань, особливостей учасників навчального процесу. Однак весь процес від початку навчання і до іспиту розраховано на самостійну роботу сту-

дента під керівництвом викладача і кінцевий результат вирішальною мірою визначається раціональною організацією системи його самостійної роботи.

Висновки. До елементів самостійної учбової діяльності студентів медичного вузу слід віднести: дискусії, рольові ігри «лікар-пацієнт», клінічні розбори, курація пацієнта, метод портфоліо, робота з літературою, інтернет-ресурси. При організації самостійної роботи зростає роль викладача, що корегує завдання відповідно до можливостей та потреб студентів.

Література

1. Горшунова Н. К. Інноваційні технології в підготовці лікаря в системі безперервної професійної освіти / Н. К. Горшунова // *Фундаментальні дослідження*. – 2009. – № 2. – С. 87–88.
2. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С. 148–159.

УДК 37.01 – 37.02:614.23(61)

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА КРЕАТИВНЕ ТА ПРОФІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ

Ю. Б. Чайковський, Л. І. Хламанова

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

MODERN ASPECTS PEDAGOGICAL INFLUENCE ON CREATIVE AND SPECIALIZED UNDERGRADUATE EDUCATION OF STUDENTS

Yu. Chaikovsky, L.I. Khlamanova

National Medical University of O. O. Bogomolets, Kyiv

Автори відзначають необхідність посилення спрямованості професійного та креативного виховання студентів молодших курсів у медичному виші. Дослідженню педагогічні умови оптимального вирішення проблеми для здобуття в процесі навчання якостей, важливих для оволодіння професією лікаря.

The authors note the need to link creative professional orientation and education of junior students in medical universities. Study pedagogical conditions optimal solution in acquiring skills in learning, skills development are important for the doctor.

Вступ. Демократизація та інтеграція України в європейський та світовий освітній простір зумовили перегляд наявних підходів до навчання студентів у контексті інтеграції національних, загальнолюдських і особистісних цінностей.

Одним із пріоритетів державної політики, спрямованої на розвиток освіти, є забезпечення готовності студентів вищих навчальних закладів до професійної діяльності, до неперервної самопідготовки в умовах динаміки суспільного і освітнього процесу [1].

Виховання як надскладна справа, багаторівневий і поліморфний процес передбачає у своїй вихідній основі відповідь щонайменше на три питання: яку мету ставить

суб'єкт виховання; на якій базі, засадах він буде свою діяльність; які методи необхідно використати для ефективного досягнення поставленої мети [2-3].

Потрібно чітко визначити освітні цілі, нові концепції теорії освіти та виховання, які б спиралися на світоглядні позиції і наукові досягнення, сучасні наукові відкриття у суміжних науках – психології, філософії, соціології, культурології [4].

Особливої актуальності набувають зміни світової і національної освітньо-виховної сфери в аспектах активізації використання гуманістичних ідей у нових умовах, оцінки ймовірності підвищення їх значення і впливу, скерування вищої школи і наукових досліджень на вивчення і захист людського життя в найкращому значенні [5].

Важливим педагогічним аспектом у навчально-виховній роботі є співвідношення колективних і індивідуальних форм в освіті, інтенсифікація впровадження активного типу навчання на основі пошукової творчої діяльності, конструювання, проектування, прогнозування, дослідження тощо. Нових підходів потребує осмислення феномену самостійності в освіті, активізації мислення, розвитку самосвідомості не лише у теоретичному, а й у практичному плані.

Адже задача й покликання викладача – розвивати, формувати особистість, сприяти розвитку сукупності

здатностей людини: до комунікації, подолання конфліктів, абстракції, креативності, самовдосконалення тощо, закла-дати основи його майбутньої діяльності. [6, 7]

Метою даної статті є аналіз наукових джерел та за-стосування власного досвіду щодо окреслення шляхів створення педагогічних умов для креативного та профе-сійного розвитку студентів молодших курсів у медичному вищому.

Проблеми якості освіти зумовлюють необхідність пе-реосмислення набутого педагогічного досвіду у світлі су-часних освітніх тенденцій. Вони спрямовані на корекцію діяльності педагогів у процесі навчання, пошуку ними но-вих форм і методів реалізації освітніх завдань, теоретико-методологічного обґрунтування педагогічних феноменів, видів освітньої практики. Нами проведено дослідження науковопедагогічної літератури для обґрунтування понят-тя «педагогічні умови» Заслуговує на увагу твердження Хрикова Є.М. про те, що педагогічні умови є складовою наукових знань і створюються виключно педагогами. [8]

Ставлення інших авторів статей, присвячених вивчен-ню педагогічних умов, більш толерантне. Ось приклад із праці Н.М. Духаніної: «Проаналізувавши роботи Т.В. Кожевнікової, В.Б. Лабутіна, Т.М. Таброско, можна виді-лити такі педагогічні умови, які забезпечують досягнення заздалегідь поставлених педагогічних цілей: організацій-ні (оптимальна заповнюваність груп та професійна готов-ність викладача;

- організація творчого співробітства викладача та сту-дентів у навчально-виховному процесі на основі суб'єкт-суб'єктивних відносин; організація навчального процесу з використанням активних форм та методів навчання від-повідно до специфіки дисциплін предметної підготовки);

- методичні (методи та форми навчання);

- методико-інструментальні (застосування іннова-ційних методів, модульної системи навчання);

- змістові (актуальність та доцільний вибір змісту на-вчання, розробка робочих програм, методичне та дидак-тивне забезпечення навчальних дисциплін предметної підготовки);

- змістово-цільові (побудова навчального процесу на основі системного аналізу професійної діяльності, акту-алізація суб'єктивного професійного досвіду студентів і його залучення до змісту підготовки, відповідність вимо-гам та основним положенням особистісно орієнтованого навчання);

- матеріально-технічні (застосування нових інформа-ційних технологій, дотримання санітарно-гігієнічних ви-мог у процесі їх використання);

- мотиваційні (професійне самопізнання студентів, систематична діагностика рівня розвитку професійних здібностей, презентація своїх досягнень);

- особисті (суб'єкт-суб'єктивні відносини між викла-дачем та студентом, з урахуванням індивідуально-вікових особливостей студентів)» [9].

Результати проведеного аналізу педагогічних дослі-джень дозволяють констатувати наявність посиленого ін-тересу науковців до питань розробки ефективних підходів до запровадження компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців з вищою освітою [10].

Слід зазначити, нові фундаментальні значення у ме-дицині змінюють концепції і методи, так що медичній професії доводиться вчитися усе життя після завершення базової медичної освіти та післядипломної підготовки,

оскільки лікар повинен надавати медичну допомогу паці-єнтам на сучасному рівні [11].

Набуває великого значення створення сприятливих умов для професійного й креативного навчання студентів вищого медичного закладу на початкових молодших кур-сах. У межах такого підходу професійне спрямування роз-глядається, як провідний мотив навчання, який стимулює пізнавальну діяльність студента у процесі освіти і само-освіти. На наш погляд, для цього підходу характерними є такі ознаки професійної спрямованості навчання:

- взаємозв'язок професійної, суспільної та пізнаваль-ної діяльності;

- зв'язок професійного спрямування з суттю основної діяльності майбутніх лікарів;

- усвідомлення і психологічна готовність студента до майбутньої діяльності;

- стійкий інтерес студента до обраної спеціальності, яка відповідає схильностям і здібностям.

Вагомим аргументом на користь реалізації у процесі навчання у вищому навчальному закладі положень про-фесіоналізації студентів є відповідність Указу Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні до 2021 року» [12].

У наукових дослідженнях В. Пономаренко обґрун-тував інструментарій діагностики здатності студентів до професіоналізації у межах вишу [13]. Автор розуміє про-фесіоналізацію, як процес формування у студентів в рам-ках тієї чи іншої спеціальності здатності до:

- розуміння та засвоєння професійних знань;

- використання знань у професійній діяльності;

- формування професійних умінь;

- комунікації;

- автономності та відповідальності у професійній ді-яльності.

Методичний підхід до вимірювання організаторської компетентності ґрунтується на формулюванні результатів навчання у термінах компетентності. У педагогічній практиці для опису результатів навчання на засадах компетентнісного підходу широкого застосування набула таксономія Б.Блума у пізнавальній сфері [14], яка містить шість послідовних рівнів складності: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка. Оцінка рівнів сформованості певного набору організаторських компетенцій відповідно до функціональних компонентів організаторської діяльності здійснюється шляхом декомпозиції кожної з них за ознаками прояву (показниками оцінки) та їх відображенні на основі таксономії Блума у формі змістово-діяльнісної матриці.

На підставі результатів аналізу науково-педагогічної літератури у структурі компетентності слід розглядати креативний, що передбачає діяльність у сфері методології та розробки загальних принципів певної компетенції, ухвалення принципових рішень, управління колективом виконавців, відповідальність за дії колективу та високу самостійність у прийнятті рішень.

Застосовуючи наш педагогічний досвід та дані наукової літератури загалом метою стимулювання розвитку мотиваційного компонента є розвиток мотиваційної сфери в цілому й особливо зазначених елементів. Педагогічними завданнями розвитку емоційно-мотиваційного компонента пропонуємо вважати такі:

- залучення до діяльності з вирішення досить складних навчальних завдань із подоланням психологічних бар'єрів;

- встановлення відповідності складності завдань індивідуальному пізнавальному потенціалу особистості, її здібностям, накопиченим знанням та вмінням, рівню розвитку пізнавальних процесів (сприйняття, уваги, пам'яті, уваги, мислення);

- застосування викладачем певного стилю оцінної діяльності;

- пояснення педагогами причин успіхів та невдач у навчальній діяльності;

- формування чітких критеріїв оцінки складності завдань.

Що стосується структури здатності до професійної творчості, то з урахуванням характеристики основних сфер індивідуальності людини та їх зв'язку з креативністю структурними компонентами цієї якості (яку можна розвивати). Для формування здатності до творчості принципово важливим є розвиток понятійного мислення та його рефлексивний характер. Серед факторів, що перешкоджають розвитку творчості в інтелектуальній сфері, можна виділити недостатню сформованість самостійного мислення, слабкий розвиток розумових навичок, перевагу репродуктивної діяльності.

При формуванні здатності до творчості, на наш погляд, варто приділити увагу тривожності, яка полягає у підвищеному почутті занепокоєння у різних життєвих ситуаціях [15]. Узагальнення результатів аналізу літератури, присвяченої проблемам спілкування, дозволило зробити висновок, що у спілкуванні розрізняють важливі аспекти: комунікативний та інтерактивний. [16, 17]

У процесі навчання відбувається пошук знань, необхідних для вирішення проблеми, осмислення їх нових значень, навчання через власні відкриття й оцінку власних досягнень тощо. Організація навчальної діяльності за принципом коннективізму передбачає нове розуміння комунікативних відносин. Включення матеріальних об'єктів у систему комунікативномережових відносин як повноправних агентів дозволяє презентувати їх як складову дій і взаємодій у гетерогенній мережі відносин. У зв'язку з цим необхідно осмислення та розгляд інформаційно-мережових технологій як культурних об'єктів і пов'язаних з ними духовно-емоційних можливостей та ризиків. За таких умов виникає необхідність впливу педагога у формуванні інформаційної культури, спрямованої на розвиток умінь вибірково ставитись до інформації, її ранжування у процесі самостійного навчання. Педагог стає співучасником діалогу, спів шукачем істини.

Таким чином, якісна освіта розглядається не як сукупність певних знань, умінь та життєвих компетенцій особистості, а як здатність особистості генерувати їх у нові форми та сутності, вирішувати нетипові виробничі й життєві ситуації. Її критерієм є сформованість фахівця нового способу мислення, нових цінностей, відчуття та сприйняття, що відповідають сучасним реаліям, які швидко змінюються.

Література:

1. Артюх С. Виховання професійної відповідальності майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах України

/ С. Артюх, О. Лазуренко // Вища школа. – 2014. - № 3-4. – С. 100-106.

2. Фельдштейн Д.И. Психолого-педагогическая наука как ресурс развития современного социума / Д.И. Фельдштейн // Педагогика. – 2012. – № 1. – С. 3-17.] [

3. Формування особистості в умовах транзиту / В.Д. Гвоздецький, М.Ю. Зелінський, М.Г. Кітов, Н.А. Шип та ін. – Київ : УДУФМТ, 2015. – 385 с.

4. Каррингтон А. Суть не в приложениях, суть – в педагогике [Эл. ресурс] / А. Карингтон. – Режим доступа: <http://roachinthenet.blogspot.ru/2016/03/blogspot.html#VuE3dH2LTGg>.

5. The Global Risks Report 2016 [El. resource]. – 11th ed. Insight Report. – Geneva, World Economic Forum, 2016. – 97 p. – URL: <http://wef.ch/risks2016>.

6. Кремень В.Г. Нові вимоги до якісної освіти / В.Г. Кремень // Освіта України. – 2006. - № 45-46. – С. 6-7.

7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266 [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>.

8. Хриков Є.М. Педагогічні умови як складова наукових знань / Є.М, Хриков // Шлях освіти. – 2011. - № 2. – С. 12-13.

9. Духаніна Н.М, Педагогічні умови: сутність проблеми, види та функції / Н.М, Духаніна // Історико-педагогічні студії : наук. Часопис НПУ імені Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. Драгоманова, 2011. – Вип. 5. – С. 104.

10. Луговий В.І. Ключові поняття сучасної педагогіки: навчальний результат, компетентність, кваліфікація / В.І. Луговий, О.М. Слюсаренко, Ж.В. Таланова // Педагогічні і психологічні науки в Україні: зб. наук. пр. : у 5 т. – Т. 1: Загальна педагогіка та філософія освіти. - Київ: Пед. думка, 2012. – С.23-38.

11. Медична освіта у світі та в Україні. Київ: Книга плюс, 2005.- С. 104-105.

12. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 №344/2013 [Ел.ресурс].- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

13. Пономаренко В. Діагностика здатності студентів до професіоналізації. - Вища школа. – 2016.-№7.

14. Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals: Handbook 1, cognitive domain / B.S. Bloom [ed.]. – New York : Longman, 1956. – P. 22-35.

15. Малімон Л.Я. Специфіка емоційності осіб з різним рівнем креативності : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 10.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / Л.Я. Малімон. – Харків, 2003. – 21 с.

16. Мельник В.В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації / В.В, Мельник // Управління школою. – 2006. - № 13. – С. 16.

17. Підласий І.П, Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І.П, Підласий. – Київ : Слово, 2004. – С.225.

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ОНОВЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІН «СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»

В. І. Чебан

Актуальність. В умовах реформування медичної галузі вища медична освіта виступає необхідним важелем соціального розвитку через якісну підготовку кадрів системи охорони здоров'я.

Мета. Обґрунтувати необхідність поглиблення знань та практичних навичок з дисципліни «соціальна медицина» у медичних працівників в нових умовах функціонування медичної галузі.

Матеріалами обговорення є аналіз потоку прикладної, наукової та нормативно-правової вітчизняної та зарубіжної інформації за розділами реформування медичної галузі в Україні.

Сучасна українська система медичної освіти потребує якісних змін: це розуміють і пацієнти, і самі лікарі. Нинішні навчальні програми з дисциплін «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я» на до-, та післядипломному рівні не складають основу Концепції реформування медичної галузі та не відповідають сучасним вимогам

ринкової економіки і соціально-економічного розвитку суспільства. Проте, зазначені навчальні програми є базовими у реформуванні медичної галузі, результати аналізу свідчать про недостатній рівень знань та практичних навичок у медичних працівників (у пілотних проектах, на етапах впроваджених реформ ПМСД).

Тому вважаю що виникла нагальна необхідність та доцільність обговорення, більш ефективних навчальних програм з дисциплін «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я» на додипломному та післядипломному рівні вищої медичної освіти, а саме: оновлення та розширення їх за окремими розділами «нормативно-правові основи охорони здоров'я», «соціальні проблеми в медицині», «економіка охорони здоров'я», «медичний менеджмент та маркетинг», «основи страхової медицини», «управління охороною здоров'я в умовах ринкової економіки», «лікарська етика та медична деонтологія» та інші.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

О. І. Чопорова

Харківський національний медичний університет

Розвиток рольових позицій є одним з ключових напрямків і в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів. З точки зору зарубіжних авторів, рольова позиція - це прийняття очікуваної поведінки від людини та виконання ним певних ролей в ситуації взаємодії; сукупність рольових приписів, об'єктивних вимог, що пред'являються до осіб, які займають ту чи іншу позицію.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив виділити спектр сучасних ролей педагога: тьютор, модератор, фасилітатор, дослідник, методист, менеджер, інноватор і ін. Характеристика ролей показує, що сучасний педагог стає принципово іншим - він не транслює знання, а створює умови для розвитку учня і розкриття його потенційних можливостей. Одним з інструментів розвитку рольової позиції педагога є акмеограма, яка виступає як система вимог, умов і факторів, що сприяють прогресивному розвитку професійної майстерності та особистості педагога. Акмеограми можуть бути використані як для цільового орієнтира в процесі

розвитку рольової позиції майбутнього педагога в освітньому процесі вузу, так і для оцінки рівня його розвитку.

Таким чином, вивчення рольових позицій педагога направлено на створення умов для самореалізації майбутніх фахівців в суспільстві. Усвідомлення наявності сукупності якостей, необхідних для розвитку сучасних рольових позицій педагога, які присутні в акмеограмах, покликане стимулювати особистість до досягнення вершин професійної майстерності.

Література:

1. Шиян О.М. Аутопедагогическая компетентность учителя/ О.М.Шиян // Педагогика. - 1998. - №1. - С.63-68.
2. Сущенко Т.І. Професійна майстерність викладача в умовах нових тенденцій розвитку людства й освіти // Педагогика і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. - Запоріжжя, 2006. Вип. 39.-452 с.

СКЛАДНОСТІ ПРОЦЕСУ ОСВІТИ У ВІК ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

І. І. Чубучна

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

*Коли народ багато знає, ним важко управляти
Лао-Цзи*

Розвиток суспільства завжди спрямований на задоволення потреб та інтересів різних соціальних груп. Сучасна молодь називає це «трендом». У цьому універсальному визначенні вже закладено відповідь – «уніфікація та стандартизація». Що ж цим буде досягнуто? Якщо метою суспільства є задоволення зростаючих потреб, а кількість

людей у суспільстві швидко зростає, то вирішувати усі стандартні задачі необхідно з мінімальними економічними втратами. Освіта у масштабі навіть однієї країни (а людської цивілізації – тим паче) – це дуже велике і дуже витратне завдання. А так як діти в різних сім'ях народжуються і отримують різну підготовку до майбутнього жит-